

سرمقاله

توانایی‌های قرآنی؟

در همه کشورهای اسلامی نهضت بیداری مسلمانان با بازگشت به قرآن کریم قرین و همراه بوده است. در کشور ما نیز در دهه‌های منتهی به پیروزی انقلاب اسلامی، توجه ویژه به قرآن، در میان مبارزان، اندیشمندان و فرهیختگان اجتماعی و انقلابی از جایگاه خاصی برخوردار بود. این توجه پس از پیروزی انقلاب اسلامی به یک هدف جدی تربیتی و آموزشی تبدیل شد؛ به نحوی که در همه نهادهای فرهنگی جامعه به‌ویژه در آموزش و پرورش، دستیابی به اهداف خاصی در ارتباط با قرآن کریم در سرلوحه برنامه‌های این نهادها قرار گرفت. امروزه نیز هم نهادهای دولتی و هم نهادهای نیمه‌دولتی و مردمی که دستی بر فرهنگ جامعه دارند، به شکل‌های گوناگون به فعالیت‌های قرآنی می‌پردازند.

این امر به خودی خود هم سپاس و حمد الهی را می‌طلبد و هم موجب افتخار و مباهات است. اما هم‌چون هر حرکت اجتماعی نیازمند بازنگری، نقد و بررسی، اصلاح و ارتقا است، ضرورت دارد همه مؤلفه‌های این موضوع مانند اهداف، روش‌ها، محتوا، مدرسان و مربیان، شیوه‌های ارزشیابی و... نیز مورد بازنگری و بررسی قرار گیرند.

در همین راستا، آنچه که در این نوشتار کوتاه در مقام مطرح کردن آن با مخاطبان عزیز و متعهد هستیم، چنین است: «آیا آنچه که باید وجهه همت اصلی برنامه‌ها و فعالیت‌ها قرار گیرد، دستیابی متریبان و قرآن‌آموزان به مهارت‌های خاصی در ارتباط با قرآن کریم است، یا علاقه‌مندی آن‌ها به کسب مهارت‌ها؟»

ممکن است این سؤال به ذهن آید: «آیا مگر این دو قابل جمع نیستند که باید لزوماً یکی از آن دو را در اولویت قرار داد؟» پاسخ این است که نه تنها این دو موضوع قابل جمع هستند، چه بسا تفکیک آن‌ها نیز ممکن نباشد. با این حال، هر چند ایجاد انگیزه از مقدمات و مقومات مهم آموزش است و در روان‌شناسی یادگیری اولین گام محسوب می‌شود، اما شاید در آنچه تا امروز به‌عنوان

برنامه‌های آموزشی قرآن به‌ویژه برای کودکان و نوجوانان در نظر گرفته شده است، به‌دلیل هدایت و ضرورت آموزش قرآن، به این مقدمه و شرایط اولیه کمتر توجه شده است؛ شرطی که نه‌تنها در آغاز آموزش بلکه در ادامه و فرآیند آموزش باید به‌طور کاملاً جدی، عمیق، معنادار و مؤثر در برنامه‌های آموزشی لحاظ شود.

بدیهی است فرآیند آموزش در هر مرحله‌ای باید به کسب مهارتی خاص و یادگیری مشخصی منجر شود. اما نباید فراموش کرد، اگر مقدمات انگیزشی لازم و جذاب از یک‌سو، و فایده و دریافت روشنی از آموخته‌ها از سوی دیگر، متناسب با سن، ذهن و شرایط اجتماعی فراگیرنده برای او حاصل نشود، حتی اگر آموزش با علاقه و انگیزه لازم آغاز شود، معلوم نیست تا دستیابی به نتیجه‌ای مفید و لذت‌بخش تداوم یابد.

چه خوب است همه ما که گذشته از عشق بی‌پایان به کتاب خدا، فکر، عمر و اشتغال خود را در شناخت، توسعه، آموزش و ترویج انس آحاد جامعه با وحی و کلام الهی گذاشته‌ایم، یک‌بار دیگر و حداقل در کنار سایر مسائل مربوط به این موضوع، به‌طور جدی به این امر بیندیشیم که نواقص راه‌های رفته تاکنون چه بوده‌اند؟

مواد آموزشی، روش‌های یادگیری، فضاهای ارائه و مقاصد برنامه‌ها و فعالیت‌های قرآنی در ارتباط با انس آحاد جامعه با قرآن کریم و بهره‌گیری از آن، چه آسیب‌ها و کمبودهایی داشته است؟

آیا می‌توانیم شعر حکیمانه زیر را سرلوحه بازنگری در این موضوع مهم بدانیم که:

آب کم جو، تشنگی آور به‌دست

تا بجوشد آبت از بالا و پست

نظرات، انتقادات، پیشنهادهای خود را با ما در میان بگذارید.